

UCHWAŁA NR L/355/2023
RADY GMINY SITNO
z dnia 30 stycznia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Sitno
na lata 2023-2028**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) Rada Gminy uchwala, co następuje:

§1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Sitno na lata 2023-2028 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sitno.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2023 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Władysław Wydmański

UZASADNIENIE

Potrzeba podejmowania działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku. Niniejsza ustawa określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób ją stosujących. Zgodnie z art. 6 pkt 2 przytoczonej wyżej ustawy, na gminie ciąży obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, między innymi poprzez opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Dokument będący załącznikiem do niniejszej uchwały jest efektem prac przedstawicieli jednostek i instytucji statutowo zajmujących się pracą na rzecz rodziny i dziecka, jednocześnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszania jej negatywnych następstw. Program określa wachlarz zaplanowanych działań, których celem będzie zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego i profesjonalnego systemu pomocy dla osób zagrożonych lub uwięzionych w zjawisko przemocy domowej, angażuje wiele służb, instytucji, organizacji do odpowiedzialności za ich realizację. Wobec powyższego przyjęcie uchwały jest zasadne.

**Załącznik
do UCHWAŁY NR L/355/2023
RADY GMINY SITNO
z dnia 30 stycznia 2023 r.**

**Gminny Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Sitno na lata 2023-2028**

Sitno 2023 r.

Spis treści

WSTĘP.....	5
ROZDZIAŁ I.....	7
1.1. PODSTAWY PRAWNE – PRZECIWDZIAŁANIA ZJAWISKU PRZEMOCY W RODZINIE.	7
1.2. ADRESACI PROGRAMU	7
1.3. MIEJSCE REALIZACJI PPROGRAMU	8
1.4. REALIZATORZY PROGRAMU	8
1.5. DEFINICJA I RODZAJE PRZEMOCY	8
ROZDZIAŁ II CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	11
2.1. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE SITNO.	11
2.2. DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE SITNO	12
2.3. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIELE ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ	19
2.4. ANALIZA SWOT SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.....	22
2.5. CELE PROGRAMU	24
ROZDZIAŁ III - CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	30
3.1. ZASOBY INSTYTUCJONALNE	30
3.2. POTRZEBY W SFERZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	30
3.3. MONITORING REALIZACJI PROJEKTU.....	31
3.4. SPRAWOZDAWCZOŚĆ	31
3.5. FINANSOWANIE PROGRAMU	31

WSTĘP

Celem strategicznym Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację i profilaktykę mieszkańców Gminy Sitno. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie w Gminie Sitnie ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2023-2028. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom. Przemoc w rodzinie jest jednym z podstawowych zagrożeń, zarówno dla rodziny rozumianej jako instytucja, jak i dla poszczególnych jej członków. „Przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności” – czytamy w preambule ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy. Najczęstszymi powodami kłótni w polskich rodzinach jest brak pieniędzy, bezrobocie, nadużywanie alkoholu, trudności wychowawcze, niewypelnianie obowiązków domowych, złe stosunki małżeńskie, sąsiedzkie oraz choroby natury psychicznej. Wiele osób doznających przemocy zaprzecza istnieniu problemu w ich środowisku. Wynika to z wielu aspektów: wstydu, nieufności, bezradności, braku gotowości do zmiany własnego życia, obaw o własne zdrowie i życie. Przemoc rzadko występuje jednorazowo, częściej jest procesem trwającym przez wiele lat i powtarzającym się cyklicznie. Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co stanowi podstawę do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określanych w obowiązującym porządku prawnym. Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu fizycznym i psychicznym, jak i poważne długotrwałe problemy ujawniające się już w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie. Skala problemu i jego destrukcyjny charakter powodują, że przeciwdziałanie przemocy staje się jednym z istotnych zadań służb publicznych i podmiotów na co dzień pracujących z rodziną. Zadaniem własnym gminy jest opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, które wynika z art. 6 ust. 2 pkt. 1

ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zwanego dalej Programem. Jest on jednym z elementów gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wskazanych w Strategii Rozwoju Gminy Sitno na lata 2016-2023. Gmina za cel strategiczny przyjmuje zmniejszenie skali dysfunkcji w rodzinach. Koordynatorem Programu obejmującego lata 2023-2028 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sitnie. Realizatorem działań Programu jest Zespół Interdyscyplinarny.

ROZDZIAŁ I

1.1. PODSTAWY PRAWNE – PRZECIWDZIAŁANIA ZJAWISKU PRZEMOCY W RODZINIE.

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Definiuje ona pojęcie przemocy w rodzinie, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy. Określa zasady postępowania wobec osób doznających przemocy oraz wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

- tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia; tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Pozostałe akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc w rodzinie to:

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 Nr 209 poz. 1245);
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022.

1.2. ADRESACI PROGRAMU

Program jest skierowany do następujących grup:

1. Ogółu społeczeństwa, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie.
2. Osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
3. Osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Świadców przemocy w rodzinie.

5. Służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

1.3. MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU

Obszar Gminy Sitno.

Gmina Sitno położona jest na terenie powiatu zamojskiego.

Graniczy z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- Gmina Miączyn i Gmina Grabowiec,
- Gmina Skierbieszów,
- Gmina Zamość,
- Gmina Łabunie i Gmina Komarów,
- Miasto Zamość od zachodu.

Powierzchnia gminy wynosi 111,76 km². Na jej terenie zlokalizowanych jest 21 miejscowości wiejskich: Boży Dar, Cześniki, Cześniki Kolonia, Cześniki Kolonia Górna, Czołki, Horyszów Polski, Horyszów Nowa Kolonia, Horyszów Stara Kolonia, Janówka Jarosławiec, Jarosławiec Dolny, Jarosławiec Górny, Karp, Kornelówka, Kolonia Kornelówka, Kolonia Sitno, Rozdoły, Sitno, Stabrow, Stanisławka, Wólka Horyszowska.

1.4. REALIZATORZY PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Sitno na lata 2023 - 2028 będzie realizowany przez instytucję zobligowaną do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj. przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Sitnie.

1.5. DEFINICJA I RODZAJE PRZEMOCY

Przemoc w rodzinie stanowi rodzaj szczególnego zachowania, dla którego brak jest akceptacji społecznej. Zgodnie z art. 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, „przemoc w rodzinie – to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące

cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Zgodnie z art. 207 k.k. przestępstwo znęcania się należy do przestępstw ściganych z urzędu.

Przemoc w rodzinie przybiera różne formy, wśród których najczęściej wymienia się przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną (materialną) i zaniedbanie.

- **Przemoc fizyczna** – przejawia się w agresywnym zachowaniu, zadawaniu bólu fizycznego. Może przejawiać się w różnych formach, m.in.: popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, spoliczkowanie, które mogą doprowadzić do uszkodzeń ciała w postaci, m.in.: zasinień, zadrapań, krwawień, oparzeń.

- **Przemoc psychiczna** – wpływa na zmniejszenie u ofiary poczucia własnej wartości. Ta forma przemocy może spowodować u ofiary nieodwracalne skutki w postaci zmian w psychice i funkcjonowaniu w codziennym życiu. Przybiera formy m.in., tj.: izolacja, wyzwiska, ośmieszanie, groźby, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, krytykowanie, poniżanie, demoralizację, ciągle niepokojenie.

- **Przemoc seksualna** – ofiary zmuszane są do obcowania płciowego i innych czynności seksualnych. Ten rodzaj przemocy jest często przez ofiary ukrywany. Z tego też powodu trudno jest udzielić im pomocy.

- **Przemoc ekonomiczna (materialna)** – ograniczanie przez sprawcę dostępu do środków finansowych, pozbawianie zarobionych pieniędzy, wyliczanie wydatków, zabieranie karty kredytowej. Utrzymywanie w całkowitej zależności, podporządkowanie, kontrolowanie środków niezbędnych do utrzymania ekonomicznej niezależności.

- **Przemoc w formie zaniedbania** – dotyczy wszystkich grup społecznych: dzieci, dorosłych, osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Przejawia się w niezaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych członków rodziny. Zaniedbywanie związane jest z niedostrzeganiem potrzeb psychicznych i fizycznych. W stosunku do dzieci pojawia się forma zaniedbywania jako niezaspokojenie potrzeb dziecka niezbędnych do prawidłowego rozwoju; tj. potrzeb związanych z odżywianiem, ubiorem, schronieniem, higieną, opieką medyczną, kształceniem, psychiką.

- **Dyskryminacja** – szykanowanie z powodu wieku, niepełnosprawności, rasy, koloru skóry, religii, płci.

Przemoc w rodzinie nie zawsze jest łatwa do rozpoznania. W literaturze przedmiotu wskazuje się na cztery niezbędne kryteria, które świadczą o zachodzeniu procesu przemocy.

- **Intencjonalne działanie lub zaniechanie działania**, które jest zamierzone i nieprzypadkowe jednej osoby wobec drugiej.
- **Nierównowaga sił** pomiędzy osobą sprawującą przemoc a osobą jej doświadczającą.
- **Naruszenie godności i dóbr osobistych** poprzez działanie lub jego zaniechanie.
- **Sprawienie cierpienia oraz szkód fizycznych i psychicznych** osobie wobec której stosowana jest przemoc.

Przemoc jest przestępstwem, które w zależności od tego czy ma charakter jednorazowy, czy powtarza się jest ścigane z różnych artykułów kodeksu karnego. Przemoc w rodzinie dotyka wszystkie grupy społeczne bez względu na status społeczny, płeć, wiek czy też miejsce zamieszkania. Z tego powodu niezbędne jest ustalenie działań, mających na celu wsparcie osób doznających przemocy w rodzinie. Zadaniem Programu jest ustalenie odpowiednich działań w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, ochrona tych osób i podnoszenie świadomości społecznej na temat przeciwdziałania przemocy. Ważne jest również upowszechnianie i wskazywanie metod wychowawczych opartych na zrozumieniu i dialogu, bez użycia przemocy. Niezbędne jest dotarcie do środowisk dotkniętych przemocą, ale również do takich, które tą przemocą, są zagrożone. Celem jest także podejmowanie działań edukacyjno-korekcyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

ROZDZIAŁ II CZĘŚĆ PROGRAMOWA

2.1. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE SITNO.

Diagnoza problemu przemocy na terenie gminy Sitno obejmuje analizę danych uzyskanych od podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, takich, jak: Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Dane zebrane z wymienionych obszarów pozwalają w pewnym stopniu ustalić skalę problemu. Diagnoza ta pozwala także na poznanie działań, które podejmują poszczególne podmioty w celu przeciwdziałania przemocy na terenie gminy Sitno. Gmina Sitno zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2021 r. liczyła 6 577 mieszkańców z czego 49,93 % stanowią kobiety (3 284), a 50,07% mężczyźni (3 293).

Ze statystyk prowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sitnie wynika, że w latach 2019-2022 struktura osób korzystających ze świadczeń GOPS przedstawia się w następujący sposób:

- Rok 2019 (liczba rodzin ogółem 210) w tym: 2 rodziny korzystające ze świadczeń z powodu uzależnień;
- Rok 2020 (liczba rodzin ogółem 245) w tym 1 rodzina z powodu problemów uzależnień; z powodu przemocy 2;
- Rok 2021 (liczba rodzin ogółem 160) w tym 0 rodzin z powodu problemów uzależnień; z powodu przemocy 2;
- Rok 2022 (liczba rodzin ogółem 123) w tym 0 rodzin z powodu problemów uzależnień; z powodu przemocy 0.

Zespół Interdyscyplinarny to grupa osób reprezentująca instytucje i organizacje, których celem jest podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wchodzi przedstawiciele jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz przedstawiciele sądu.

Zespół Interdyscyplinarny:

- Diagnozuje problem przemocy w rodzinie oraz przygotowuje plan pomocy,
- Podejmuje działania pomocowe oraz interwencyjne w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie,
- Inicjuje działania wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie,
- Upowszechnia informacje o instytucjach, osobach i możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym.

2.2. DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE SITNO

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą domową odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieska Karta” (NK). W przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia występowania przemocy wypełnia się formularza „Niebieska Karta” – Część A. Dane dotyczące liczby wszczętych procedur NK w gminie Sitno zostały zaprezentowane w tabeli nr 1:

Tabela nr 1 Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty

Wskaźniki	2019	2020	2021	2022
Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty na podstawie formularzy NK cz. A	21	16	11	24
Liczba wypełnionych formularzy NK przez przedstawicieli Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2	0	1	1
Liczba wypełnionych formularzy NK przez przedstawicieli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0	0
Liczba wypełnionych formularzy NK	0	0	0	1

przez przedstawicieli ochrony zdrowia				
Liczba wypełnionych formularzy NK przez przedstawicieli Placówek oświatowych	1	0	1	0
Liczba wypełnionych formularzy NK przez przedstawicieli Policji	18	16	9	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

W latach 2019-2020 liczba wszczętych procedur NK utrzymywała się na podobnym poziomie. Jedynie w roku 2021 zauważono znaczny spadek liczby wszczętych procedur, może to być związane z charakterystyką życia w okresie pandemii COVID-19. (izolacja społeczna, ograniczony bezpośredni dostęp do instytucji pomocowych, brak możliwości zgłaszania przemocy w rodzinie przez osoby je doświadczające z powodu stałej obecności sprawcy w domu). Równocześnie może być to powodowane edukacją społeczną i podnoszeniem poziomu wiedzy specjalistów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w rozpoznawaniu i skutecznym różnicowaniu przemocy w rodzinie od innych dysfunkcji w rodzinie. Wzrost wszystkich wszczętych procedur NK miał miejsce w 2022 r.

Tabela nr 2 Struktura osób doświadczających przemocy ze względu na podział kobiety, mężczyźni, dzieci.

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Ogółem liczba osób doświadczających przemocy
2019	19	2	0	21
2020	17	3	0	20
2021	9	1	1	11
2022	19	5	0	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

Z przedstawionych danych można zauważyć, że osobami najczęściej doświadczającymi przemocy w rodzinie są kobiety.

Tabela nr 3 struktura osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2019-2022

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Ogółem
2019	3	17	0	20
2020	1	19	0	20
2021	1	11	0	12
2022	4	20	0	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

Analiza danych statystycznych dotyczących form przemocy wskazała, że w okresie 2019-2022 najczęściej występującą formą przemoc była przemoc psychiczna w dalszej kolejności przemoc fizyczna. Warto podkreślić, że w rodzinach często występują jednocześnie różne formy przemocy. Poniższa tabela prezentuje liczbę osób dotkniętych poszczególnymi

formami przemocy. Podejrzenie występowania przemocy w rodzinie warunkuje wszczęcie procedury NK, a charakterystyka przemocy działania interwencyjne i pomocowe w celu jej zatrzymania oraz niwelowania jej skutków. Niekiedy formę i nasilenie przemocy warunkują konieczność zapewnienie osobom doznającym przemocy w rodzinie szczególnej ochrony.

Tabela nr 4 stosowane formy przemocy w rodzinie w latach 2019-2022

Rok	Formy przemocy					
	Fizyczna	Psychiczna	Seksualna	Ekonomiczna (materialna)	Zaniedbania	Dyskryminacja
2019	5	21	0	0	0	0
2020	3	16	1	0	0	0
2021	3	11	0	0	0	0
2022	10	24	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

Głównym problemem występującym w rodzinach objętych procedurą NK jest alkohol. Zespół Interdyscyplinarny ściśle współpracuje z GKRPA w Sitnie. Z analizy danych wynika, że coraz więcej domniemanych sprawców przemocy w rodzinie jest pod wpływem alkoholu. Wzrosła liczba sprawców przemocy skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Sitnie. Wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie ma powielanie wzorca przemocy ze środowiska pochodzenia. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem przemocy czerpią wzorce zachowań dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Stosowane wobec nich samych przemocowe metody wychowawcze przenoszą do własnego systemu wychowania wobec własnych dzieci co rodzi duże zagrożenia dalszego dziedziczenia wzorca przemocy w rodzinie. Rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w których została wdrożona procedura NK w związku z przemocą wobec małoletnich dzieci, GOPS proponuje wsparcie asystenta rodziny. Wsparcie to polega m.in. na wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny oraz przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. Wszystkie wspólne działania

instytucji i podmiotów działających na rzecz wsparcia rodziny zmierzają w kierunku kształtowania prawidłowych postaw rodzicielski, bądź powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej. W okresie 2019-2022 asystent rodziny GOPS w Sitnie udzielał wsparcia łącznie 46 rodzinom, w tym w 4 rodzinach została wdrożona procedura NK.

Statystyki pokazują, że wielu sprawców przemocy w rodzinie w chwili popełnienia czynu jest pod wpływem alkoholu. Alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem niewspółmiernie do stopnia pojawiających się na trudności. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich przemocowe zachowanie. Poniższy wykres prezentuje dane dot. proporcji liczby wniosków, które wpłynęły do GKRPA w związku z podejrzeniem nadużywania alkoholu do liczby wniosków, które wpłynęły do GKRPA dot. osób z rodzin, w których została wdrożona procedura „Niebieska Karta”.

Analiza ww. zawartych danych wynika, że wśród osób, które stosują przemoc w rodzinie dominują mężczyźni. Większość sprawców stosujących przemoc w rodzinie była pod wpływem alkoholu:

- 2019 - 14 mężczyzn pod wpływem alkoholu,
- 2020 - 10 mężczyzn było pod wpływem alkoholu,
- 2021- 8 mężczyzn pod wpływem alkoholu stosowało przemoc,
- 2022 - 17 mężczyzn pod wpływem alkoholu stosowało przemoc.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Tabela nr 5 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wskaźniki	2019	2020	2021	2022
Posiedzenia GKRPA	10	9	5	7
Zgłoszenia osób do GKRPA	27	16	16	21
Osoby, które podjęły dobrowolne leczenie odwykowe	21	17	16	20
Zlecenie przeprowadzenie badań przez biegłych sądowych po kątem uzależnienia od alkoholu	12	4	2	2
Wnioski do sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	6	2	3	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sitnie.

Skuteczność pomocy udzielanej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie z powodu istnienia problemu alkoholowego zależy od dostępności i funkcjonowania infrastruktury pomocowej o charakterze informacyjnym, terapeutycznym, rehabilitacyjnym, psychospołecznym i prawnym. Taką rolę spełnia **punkt konsultacyjny**.

Jednymi z ważniejszych zadań punktu jest:

- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy,
- powstrzymanie przemocy, inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej.

W roku 2022 r., w ww. punkcie klientami było 17 osób w tym 10 kobiet i 7 mężczyzn.

- udzielono 40 porad osobom uzależnionym od alkoholu,
- 18 porad dotyczyło osób współuzależnionych,
- 3 porady dotyczyły osób z syndromem DDA.

Osoby uwiękane w problem przemocy w rodzinie mogą korzystać z różnych form pomocy oferowanych przez Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Szczepieszyinie. Poniższa tabela przedstawia oferowane formy pomocy.

Tabela nr 6 Wykaz osób uwiękanych w problem przemocy w rodzinie objętych poszczególnymi formami oddziaływań przez Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Szczepieszyinie.

Forma pomocy	Lata						Liczba osób korzystających ogółem
	2020		2021		2022		
	Gmina Sitno	Powiat zamojski	Gmina Sitno	Powiat zamojski	Gmina Sitno	Powiat zamojski	
Poradnictwo i pomoc prawna	0	15	0	7	0	0	22
Poradnictwo i pomoc psychologiczna	0	19	0	39	0	73	131
Poradnictwo socjalne	0	1	0	1	0	1	3
Poradnictwo i pomoc pedagogiczna	0	1	0	1	0	0	2

Uczestnictwo w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	0	0	0	0	0	0	0
Schronienie w hotelu OIK	0	14	3	9	0	7	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Szczeczeszynie.

Z przedstawionych danych wynika, że osoby z gminy Sitno nie korzystają z oferty Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Szczeczeszynie. Podyktowane jest to odległością i trudnościami komunikacyjnymi. Większym zainteresowaniem cieszy się wsparcie psychologa w punkcie konsultacyjnym. W latach 2020-2022 3-osobowa rodzina z Gminy Sitno skorzystała ze schronienia w hotelu OIK.

2.3. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIECIE ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ

Celem ochrony rodziny – jako podstawowej komórki społecznej, jej prawidłowego funkcjonowania, wychowania młodzieży oraz ochrony osób nieporadnych i zależnych od sprawcy, polski ustawodawca zdecydował się na odrębne uregulowanie przestępstwa znęcania się nad rodziną, które zostało zawarte w ustawie z dnia 6 czerwca 1999 roku – Kodeks karny i jest kwalifikowane jako przestępstwo przeciwko rodzinie i opiece. W świetle polskiego prawa karnego przemoc w rodzinie stanowi przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności o czym mówi art. 207 kodeksu karnego: §1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12. Zmniejszanie ryzyka przemocy w rodzinie przede wszystkim jest zadaniem należącym do realizacji przez funkcjonariuszy Policji.

Funkcjonariusz Policji jest pierwszym etapem w procesie karnym. Celem postępowania przygotowawczego jest ustalenie przede wszystkim czy został popełniony czyn zabroniony. Poniższa tabela obrazuje dane liczbowe dotyczące postępowań przygotowawczych pod kątem popełnienia czynu z art. 207 kk tj. znęcanie się nad osobą najbliższą w gminie Sitno prowadzonych przez Posterunek Policji w Skierbieszowie.

Tabela nr 7 Liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych pod kątem popełnienia czynu z art. 207 k.k.

Przestępstwa z art. 207 kk	2019	2020	2021	2022	Ogółem w latach 2019-2022
Liczba interwencji domowych	68	72	81	78	299
Liczba interwencji zakończonych procedurą NK	12	10	8	10	40
Liczba doprowadzonych do wytrzeźwienia	18	20	23	20	81
Liczba postępowań przygotowawczych	16	13	6	8	43
Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych aktem oskarżenia	15	13	6	8	42

Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych umorzeniem postępowania	1	0	0	0	1
Liczba sprawców przemocy wobec, których orzeczono nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z ofiarą	6	10	4	6	26
Liczba osób wobec, których orzeczono zakaz zbliżania się do pokrzywdzonych	6	10	4	6	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie przedstawionych danych działań podjętych przez Posterunek Policji w Skierbieszowie.

W dniu 30 listopada 2020 roku wprowadzono nowe uprawnienia Policji wobec sprawców przemocy w rodzinie. Policjant ma prawo wydać wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie w rozumieniu przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą, nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, zwany dalej „nakazem”, lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, zwany dalej „zakazem”.

2.4. ANALIZA SWOT SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji i wyznaczaniu kierunków działań. Celem analizy jest identyfikacja czynników mających wpływ na funkcjonowanie programu oraz wybór kierunku działań, a co za tym idzie osiągnięcie założonych celów przy jednoczesnej minimalizacji zagrożeń. Ograniczeniu słabych stron a wykorzystaniu szans i mocnych stron.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Działania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych. • Stałe, dostosowane do aktualnych potrzeb podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w działalność związaną z problematyką przemocy w rodzinie. • Współpraca i wymiana doświadczeń z podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie powiatu zamojskiego. • Oferta usług dla rodzin dotkniętych przemocą. • Zlecenie zadań publicznych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie organizacjom pozarządowym. • Współpraca Gminy z podmiotami realizującymi zadania w zakresie	• Niewystarczająca oferta mieszkań dla ofiar przemocy domowej. • Niewystarczający poziom wiedzy dotyczącej przemocy wśród przedstawicieli realizujących procedurę „Niebieskie Karty” • Zbyt małe zaangażowanie przedstawicieli instytucji zobowiązanych do realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. • Niski odsetek sprawców, którzy przystąpili do programów korekcyjno- edukacyjnych.

przeciwdziałania przemocy w rodzinie. • Wyspecjalizowana i doświadczona kadra specjalistów z różnych instytucji posiadających umiejętności i wiedzę z zakresu pracy z rodzinami, w których występuje zjawisko przemocy. • Zwiększona świadomość społeczeństwa dotycząca problemu przemocy w rodzinie i reagowania na sytuacje przemocowe. • Dostępność pomocy psychologicznej w punkcie konsultacyjno – informacyjnym.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
- istnienie sprawdzonych procedur Niebieskie Karty - dostępność szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, - wsparcie ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w zakresie w zakresie programów osłonowych wspierających tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez JST - regulacje prawne wspomagające ochronę osób doznających przemocy w rodzinie (uprawnienia Policji w zakresie	- przemoc w rodzinie jako zjawisko zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy - brak środka przymusu do udziału sprawców w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych (brak zapisów w wyrokach sądowych) - niska dostępność pomocy psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży w tym ofiar przemocy w rodzinie - niewydolny system dot. leczenia uzależnienia od alkoholu oraz negatywnych skutków szkodliwego picia alkoholu, w tym w zakresie zdezaktualizowanych regulacji

natychmiastowego izolowania osób podejrzanych o stosowanie przemocy od osób doznających przemocy w rodzinie)	prawnych - odsunięte w czasie niezdiagnozowane post-covidowe skutki izolacji domowej i społecznej w odniesieniu do funkcjonowania rodzin - skutki konfliktu zbrojnego w Ukrainie (napływ uchodźców z Ukrainy; posttraumatyczne zachowania ofiar konfliktu zbrojnego)
--	--

2.5. CELE PROGRAMU

- Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Sitno.

- Cele szczegółowe Programu:

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel 3: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

L.p.	Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie				
	Zadanie	Podjęte działania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
1.1	Poszerzenie wiedzy mieszkańców Gminy Sitno na temat zjawiska przemocy w rodzinie	Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Sitno	ZI	Na bieżąco	-Liczba osób dotkniętych przemocą, -Liczba NK
1.2	Prowadzenie działań informacyjno–edukacyjnych na temat przemocy w rodzinie. Informowanie o o miejscach świadczących bezpłatną pomoc	- Prowadzenie strony internetowej z bieżącymi informacjami - Prowadzenie portalu społecznościowego (facebook), - Rozprowadzanie ulotek na temat przemocy w rodzinie	Pracownicy socjalni	Cykliczne imprezy plenerowe w gminie Sitno: -dożynki: przełom sierpień/wrzesień, -wystawa rolnicza: pierwszy weekend lipca	-Liczba odsłon -Liczba rozdanych ulotek

1.3	Wsparcie asystenta rodziny	Profilaktyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez rozwijanie umiejętności wychowawczych rodziców	Asystent rodziny	Na bieżąco	-Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
1.4	Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie	Pogadanki, warsztaty dla rodziców i dzieci	-Szkoła Podstawowa w Jarosławcu -Szkoła Podstawowa w Sitnie	Rok szkolny	-Liczba podjętych inicjatyw

L.p.	Cel 2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie				
	Zadanie	Podjęte działania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
2.1	Rozwój infrastruktury samorządowej udzielającej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	Kontynuowanie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych.	Zespół Interdyscyplinarzy	Na bieżąco	-Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. -Liczba posiedzeń Grup Roboczych. -Liczba wszczętych procedur NK. -Liczba zakończonych procedur NK. -Ilość osób objętych

					pomocą ZI i GR
2.2	Upowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach uzyskania pomocy	- Prowadzenie strony internetowej, facebook - Rozpowszechnianie ulotek	GOPS	Na bieżąco	-Liczba wydanych ulotek -Aktualizacja danych na stronie internetowej baz teleadresowych podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
2.3	Wsparcie psychologiczne	Poszerzanie oferty punktu konsultacyjnego dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	GKRPA	Na bieżąco	-Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa psychologicznego, -Liczba udzielonych porad
2.4	Wsparcie rodzin z dziećmi doświadczających przemocy w rodzinie	Monitorowanie rodzin dotkniętych przemocą domową	ZI, asystent rodziny	Na bieżąco	-Liczba rodzin z dziećmi objętych procedurą NK -Liczba objętych procedurą NK a także pomocą asystenta rodziny. -Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w wyniku występowania przemocy w rodzinie

L.p.	Cel. 3 Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.				
	Zadanie	Podjęte działania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
3.1	Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	ZI	Na bieżąco	-Liczba uczestników szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
3.2	Podnoszenie poziomu wiedzy i doskonalenie umiejętności osób/instytucji pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Organizowanie szkoleń warsztatów dla podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	ZI	Na bieżąco	-Liczba szkoleń i warsztatów w których uczestniczą członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup roboczych -Liczba przeszkolonych osób. -Liczba przekazanych materiałów edukacyjnych

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom, rodzinom zagrożonym oraz dotkniętym przemocą przez:

- podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zwiększenie wiedzy na temat mechanizmów i skutków przemocy,

- rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób i rodzin zagrożonych bądź dotkniętych przemocą,
- zwiększenie osobom i rodzinom dotkniętym przemocą dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy,
- zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym rozwój:
 - programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
 - programów psychologiczno-terapeutycznych,
 - innych – uzupełniających korekcję i terapię osób stosujących przemoc w rodzinie,
 - podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą oraz osób ją stosujących.

ROZDZIAŁ III - CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

3.1. ZASOBY INSTYTUCJONALNE

Bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie zajmuje się sieć instytucji:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sitnie,
- Posterunek Policji w Skierbieszowie,
- Przewodnicząca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sitnie,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Dąbrowskiej w Jarosławcu,
- Przychodnia Rodzinna w Sitnie s.c.,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu,
- Sąd Rejonowy w Zamościu - kuratorzy zawodowi i społeczni,
- Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Sitno i Okolic w Sitnie,

Ww. podmioty wchodzi w skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania przemocy w Rodzinie w Sitnie.

3.2. POTRZEBY W SFERZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Stałe doskonalenie zasobów kadrowych; wypracowanie i wprowadzenie procedur i monitorowanie przemocy w rodzinie.
3. Wprowadzenie spójnego systemu współpracy i koordynacji pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.
4. Stałe monitorowanie, ewaluowanie oraz inicjowanie wprowadzania koniecznych zmian w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, edukacja społeczna.
5. Miejsca schronienia w związku z przemocą domową.

3.3. MONITORING REALIZACJI PROJEKTU

Monitorowanie realizacji programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Przewodniczącego Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Sitnie.

3.4. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Gminny Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Sitnie do dnia 31 marca każdego roku przedkłada Wójtowi Gminy w Sitnie sprawozdanie z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2028.

3.5. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program finansowany jest ze środków własnych Gminy Sitno, dotacji celowych z budżetu państwa oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.